

David Lobeck

Oratio De Ulrico Religioso, Iusto, Pacifico, Felici, Nestore Germanico, Megapolitano Duce ... die 14. Martii pie defuncto

Rostochii: Praelo Reusneriano, 1603

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn756689929>

Druck Freier  Zugang





1433

mk - 1433 / 1

1770

PHYSIKALISCHES MUSEUM

ROSTOCK

1770

PHYSIKALISCHES MUSEUM

ROSTOCK

1770

PHYSIKALISCHES MUSEUM

ROSTOCK

1770

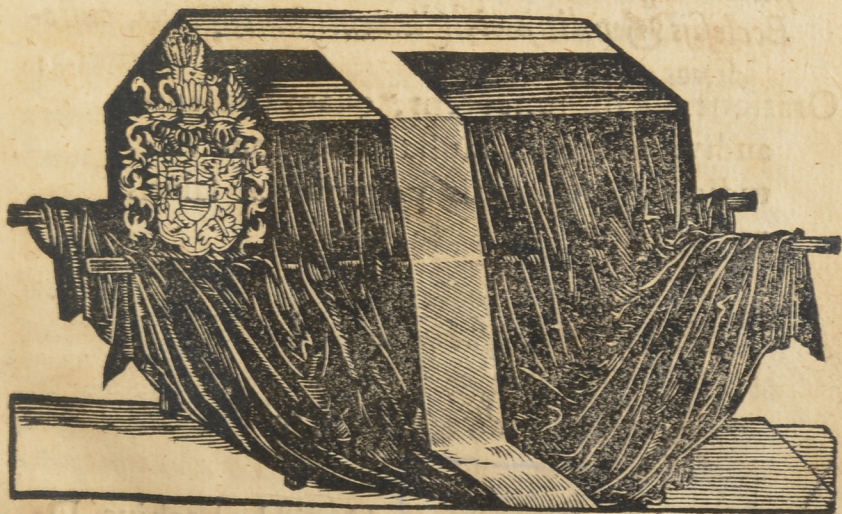
PHYSIKALISCHES MUSEUM

ROSTOCK

ORATIO
DE
VLRICO RELIGIOSO,
IVSTO, PACIFICO, FELICI, NESTO-
re Germanico, Megapolitano Duce, Vetustæ gentis
Henetæ Principe Illustrissimo, Comite Sverini, Rostochiensium
& Stargardiorum Domino, die 14. Martij
piè defuncto,

*In solemnî conventu & publicis Exequijs Gustrovij 14.
April. in templo cathedrali pronunciata,
Anno CIO IO CIIL.*

à
DAVIDE LOBECHIO, S. Theologiæ Doctore,
& Professore in Acadèmia Rostochiana.



ROSTOCHII
Prælo Reusneriano. Anno 1603.

REVERENDISSIMIS ET ILLV-
STRISSIMIS PRINCIPIBUS AC
DOMINIS

DN. CAROLO, Episcopatus
Ratzeburgensis Admini-
stratori,

DN. ADOLPHO FRIDE-
RICO, &

DN. IOHANNI ALBERTO,
Ducibus Megapolitanis, gentis
Henetæ Principibus, Comitibus
Sverini, Rostochiensium &
Stargardiorum Do-
minis,

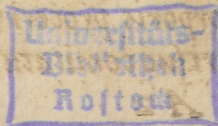
DN. VLRICO,
Episcopatus Sverinensis Admi-
nistratori, Hæredi Norryegia,
Duci Slesvici, Holfatiz, Storma-
riæ & Ditmarsiz, Comiti in
Oldenburg & Del-
menhorst,

Dominis meis Clementissimis,

Orationem hanc funebrem, quam præsentem
audiverunt, cum fausta precatio-
ne valeditudinis & felicitatis perpetuæ ac salutis
æviternæ

Reverenter ac submissè

dico & confesco



David Lobeckius D.

1983.9.31



ORATIO FVNEBRIS,
DE VLRICO, DVCE
MEGAPOLITANO, NESTORE
GERMANICO.

SIC, eheu, comparata est hominum aetas, ut rebus secundis aduersa, latis tristes, gratis molesta continuo perpetuoq; succedunt, non secus ut lucem diurnam nocturna tenebra, aestatis amenitatem hyemis asperitas excipit. Sic, eheu, non raro evenit, ut illa ipsa, quae prius maximo animos nostros gaudio cumularunt, ea postmodum in ingentem nos mœrorem conjiciant; ut verum sit vetus illud verbum, ubi mel ibi fel, ubi vinum ibi fax. Exemplum ut longius ex superioris ævi memoria petamus, non est necessum. Unus ille Princeps; cui suprema jam solvimus dictis fidem satis magnam facit. Quae enim quantaq; leticia Principem nostrum **VLRICVM** patrem patriæ desideratissimum, prudentia singularem, auctoritate summum, pacis studio incomparabilem, Heroica corporis proceri & pulcherrimæ Majestate, cum illa stri suo conitatu, ingredien-

A 2

tem se-

tem saepius conspeximus? quanta voluptate gubernatio ipsius Iustitia & ^{moderata} temperata nos complet? quantum jucunditatis ex praesentia & conspectu ipsius gratissimo cepimus? Sed, eheu, leticiam illam mœrore, voluptatem dolore, jucunditatem acerbitate mutavit ejusdem longè optimi Principis excessus perpetuis lachrymis deplorandus. Ereptus enim est Reipub: nostra currus, auriga & pater, quo nullus fuit pietate major, nullus erga miseros clementior, nullus erga oppressos facilior, nullus erga omnes & singulos justior & aequior. Ereptus est nobis pietatis fautor, Ecclesia Nutricius, & Iustitia vindex. Erepta est Ducatui nostro patula & procer a illa arbor Danielis dulcissimam tranquillitatis umbram nobis omnibus exhibens & quietè habitandi asylum prabens. Ereptum est Romano Imperio decus & ornamentum illustrissimum. Ereptum Orthodoxae religioni praesidium firmum. Ereptum denique nobis omnibus & singulis maximarum virtutum exemplar imitandum & speculum lucidissimum. O sortem, ô mortem vel ipsis hostibus lamentabilem! Cui pectus erit tam saxeam, tam adamantinum, qui hujus Principis immortalitate dignissimi occasu non commoveatur? quis ab omni ^{supplicio} tam erit desertus, quem hic casus luctuosissimus non afficiat? dum videt eum mortis aculeo prostratum jacere, quo
vivente

Dan. 4.

vivente vivebat, florente florebat, regnante regna-
bat: quis adeo immanis & inhumanus, qui tot Sere-
nissimis & Illustrissimis personis, mariti, patris, avi,
patruu magni, cognati & affinis mortem lugentibus
patria ^{συμπάτριά} non condoleat? quid mirum? Si Rei-
pub. caput in terram est demissum; si patria oculi
mudent lachrymis, si procerum Senatus maximo in
luctu & squalore est, si mœnia urbium & oppido-
rum passim planctibus circumsonant, si templorum
& scholarum parietes nigricant, si deniq; omnis se-
xus & atas dolet, luget, mœret: Principem amisere
bonum & salutarem, patrem amisere ^{Φιλόστονον},
ducem ac caput consiliorum amisere eximium, Do-
minum amisere clementissimum, Mecœnatem ami-
sere munificum, patronum amisere magnum, à quo
summa pietate, fide & benignitate fovebantur: non-
nè nos omnes & singuli privationem tanti boni ac-
curatius considerantes meritò cum Ieremia exclame-
mus? Quis dabit capitibus nostris aquam & occu- Cap. 9.
lis nostris fontem lachrymarum, ut cladem, quam
passi sumus maximam, justè deploremus; nonnè cum
Polycarpo sancto illo Dei Martyre ingemiscamus:
Ah Domine, in qua nos reservasti tempora. Pie-
tatis & Charitatis Deo debita certè pars non postre-
ma est, Principes viros & Duces fortissimos nobis
regendis & tuendis praefectos & vivos amare ac
colere,

Deut. 34. colere, & de mortuos debito luctu & desiderio prosequi. Sic Israëlitæ mortem Moſis Ducis, antesignani & oculi sui totos dies triginta in campeſtribus Mōab amarè luxerunt & defleuerunt. Sic Romani occaſum Germanici Imperatoris Druſi filij Caligula adeo acerbè tulerunt, ut non ſolatijs ullis, non edictis luctus publicus inhiberi potuerit: perpende-
runt enim utrimq; discrimen, quod Reipub. imminabat præſentiſſimum. Quibus vero luctus ſignis nos pietatem noſtram declarabimus? qua voce magnitudinem doloris, quem in præſentia ſuſtinemus, teſtabimur? quo ve dicendi genere de clade, quam Reſpub. noſtra paſſa eſt maximam, conqueremur? præcipuè cum ſplendida hac corona ea tempeſtate de capite noſtro ſit avulſa, qua omnia in pejus ruunt & retro ſublapſa feruntur, omnia ferè ſunt deſperata & deplorata: *πάντα μὲν γὰρ γαῖα καὶ θάλασσα.* Omnia ſunt maris & terræ loca plena malorum.

Verum cum conſtantia & pietatis partes requirant, ne nimium animi perturbationi indulgeamus, ne vè indecore luctu aut dolore frangamur, componamus animos noſtros ex nimio mœrore ad moderationem, & acquieſcamus in *Edonix* voluntatis diuina, quam nemo plenè comprehendit, nemo juſtè reprehendit, nec accuſemus fatum ſed fatuitates,

tates, hoc est, peccata nostra; propter hæc enim, ut
Salomon inquit, multiplicantur Principes, & a-
vertamus oculos nostros ab hoc tristi & acerbo vul-
nere Reipub. ad considerationem beneficiorum di-
vinorum, quæ & multa & eximia per hunc Princi-
pem nobis contingere, quorum memoriam grata men-
te nos conservare & vestigia virtutum illustri hoc
exemplo commones factos pro nostro modo & voca-
tione sequi decet. De his cum ad mandatum Supe-
riorum in his Exequijs Illustrissimis verba sim-
facturus, optarem me tantum eloquentiæ celebritati
exequiarum presentium pie afferre, paremque acerb-
tati earum facultatem dicendi habere posse, quan-
tum doloris sustineo. Vos autem, Principes Illu-
strissimi, generosi, magnifici & amplissimi legati,
Equites Nobilissimi, viri Doctissimi, magnoperè rogo,
quo animo, quaque animi submissione unumquemque
vestrum rogare debeo, & obtestor, ut me orantem æ-
quo animo audiatis & mihi pro vestra facilitate
veniam detis, cum leniter tantum & rudi penicillo
virtutes beatissimi nostri Principis adumbrem &
memorabilia solummodo perstringam: Nam ve-
ros & vivos colores addere, neque ingenij mei est, neque,
si ingenium suppeteret, hoc tempore, in quo animus
propemodum dolore stupet, facere possem.

Sed

*Sed undè commemorandi principium ducam ?
Num à natalium ac generis claritudine ? At quis
nescit, Principem VLRICVM Megapolensium
Ducum sanguine esse progeneratum, quem quidem
sanguinem ipsa temporum Vetustas & maximorum
Principum ac Regum potentissimorum imagines lon-
gè illustrissimum reddidère. Nam ut illos taceam,
qui à temporibus Alexandri Magni annis ab hinc
mille duobus ab Antirio quodam prestante militia
Duce generis hujus vetustatem ducunt, atq; quadra-
ginta Reges Vandalorum & sex Africa inde ortos
numerant : Nec illorum persequar sententiam, qui
stirpe, ut videtur, non dubia, ejus seriem primam à
Caroli Magni Imperio, apud quem Bilungum, mi-
litasse accepimus, texunt : quis ignorat familiam
hanc, jam indè usq; à Pribislao Nicoloti filio ulti-
mo Vandalorum, Obetritarum, Herulorum & He-
netorum Rege, urbis Rostochij ac Monasterij Dob-
beranensis conditore annis 450. floruisse & pluri-
mos genuisse prestantissimos Heroas continua serie ?
Nam, ut eos mittam, qui in legibus Romanis ex trans-
verso & latere vocantur & filium lineæ descēdentis
duntaxat sequar. Quis vestrum non inaudivit de
Burevino Pribislai filio ? qui vita humana cul-
tum civiliorem in his terris instituit & religionem
stabilivit, ac pietatis suæ monumentum post se reli-
quit*

quit Monasterium sacrarum virginum, quod No-
vum nominatur: Cui non innotuit Henrici Bureuvi-
ni nomen? qui & ipse patris vestigijs insistentis Iusti-
tia fuit vindex, & pietatis, prout tunc ferebant se-
cula, assertor fidus & Ditionis sua propugnator
fortis. Quem fugit Iohannis Theologi celebritas?
qui Marte & Arte clarus ob singularem litera-
rum sacrarum peritiam, humanitatem & vita san-
ctimoniam titulo Doctoris clarissimo ornatus &
Theologus ab omnibus dictus est, & de Repub. Chri-
stiana optimè est meritus, Livonijs ferocioribus devi-
ctis & ad veri Dei cultum traductis. Quem la-
tent Henrici, Iohannis Theologi filij, expeditiones in
Saracenos? & peregrinationes in Palaestinam ter-
ram sanctam religionis & devotionis ergo susceptæ,
in quibus optimus Princeps captus servitutem vigin-
ti septem annorum satis duram est perpeffus tempore
Rudolphi I. Imperatoris. Hic ut ipse fuit Ma-
vortius Heros & bellicis virtutibus celebris, ita fi-
lium post se reliquit Henricum, qui ob animi ma-
gnitudinem & fortia facta Leo est cognominatus,
nam & omnem ferè ætatem bella gessit neq; sanè in-
feliciter. Quis adeo rerum antiquarum est ignarus
qui de Alberto Henrici Leonis filio non audivit?
Hic ut propter insignem pietatem in Deum, eximia
in Romanum Imperium & patriam merita & bel-
licis

B

licis

licas virtutes primus Dux Megapolitanorum à
 Carolo quarto Imperatore Romano cum fratre Io-
 hanne Pragæ est creatus, & in numerum Princi-
 pum Imperij cooptatus, ita postmodum multa egre-
 gia se & majoribus suis digna edidit. Nam & Da-
 nos prostravit & extra Ditionis suæ pomeria releg-
 avit, & latrones passim tunc grassantes capitali
 supplicio extirpavit; unde apud exteros pietatis &
 Iusticiæ laudem est consecutus, ac filium Albertum,
 Regem Sueciæ vidit. Ad cujus aures non est de-
 lata fama Iohannis filij Magni, Alberti, Sueciæ
 Regis ex fratre Nepotis, Principis **U L R I C I**,
 beatissimi abavi, Heröis fortissimi & corporis ac a-
 nimi dotibus excellentis, qui præter alia, quæ præ-
 clarè gessit, Academiam Rostochiensem cum Alber-
 to patruæle Alberti Suecorum Regis filio, anno su-
 pra mille quingentos decimo nono Pontifice Marti-
 no V. & Sigismundo Imperatore condidit & to-
 tam provinciam prudentia singulari feliciter rexit.

Cui filius Henricus Pinguis **U L R I C I** proa-
 vus, Ducatum Vandalie, mortuo Wilhelmo postre-
 mo Duce, à posteris Nicolai recipiens, in gubernatio-
 ne successit & Rempub. gubernandam excepit, filiosq;
 animi excelitate & ingenij corporisq; donis maximè
 conspicuos Magnum & Balthazarem post se reli-
 quit: quorum Magnus Principis nostri **U L R I C I**

AVUS

avus ingenio, magnitudine animi, Pietate Iustitia,
Prudentia & alijs virtutibus magno Principe
dignis adeo excelluit, ut majores longo intervallo
post se relinqueret & sequentibus exemplū virtutum
imitandum praberet. Quid nam de patre VLRICI
Principis Alberto: quo nullus in toto Imperio Ro-
mano Princeps, Heroica corporis proceri & robusti
majestate augustior & pulchrior ea etate fuisse per-
hibetur, & in quo animus maximus proceritatem
corporis commendatiorem & illustriorem reddens
eluxit, qui & Religionis & pacis publicæ causa Co-
mitia Imperij non semel adiit & virtutum monu-
menta alia post se reliquit egregia. Magnum certe
& ingens Dei beneficium & singulare providentiæ
divinæ testimonium, quod inclytam Ducum Mega-
polensium Prosapiam continua, & nusquam interr-
upta sanguinis Serie, inter tot Imperiorum mutatio-
nes, Regum ac Principum familiarum interitus pro-
pagavit, conservavit & defenderit per Heroes fortissi-
mos continuo ordine & lege justa sibi invicem succe-
dentes. Matrem Princeps VLRICVS habuit
Annam Marchicam Ioachimi I. Electoris filiam,
piam, intelligentem, beneficam, Rempub. & subditos
materna reverentia complectentem; de cujus familia si ora-
tionem instituere vellem, amplissimus dicendi campus
se aperiret. Quem enim latet, quantus Princeps fuerit

Fridericus I. Elector avus Principis nostri ma-
ternus, qui verè fuit malorum terror, bonorum amor,
populi Salus, hostium pestis, Musarum Meccenas,
barbariei profligator & miraculum ferè ejus ætatis,
qui ut ingenij & fortune ornamentis, sic latine &
germanicè dicendi facultate ac eloquentia cæteris
Imperij Principibus præstitit, & omnium rerum
cognitione & usu cum bellum pacis tempore instru-
ctissimus fuit: Quem fugit proavus Johannis Ele-
ctoris celebritas? cujus prudentiam & consilia ex-
quisita Reges & Principes suspexerunt, quem exteri
& incolæ propter acre judicium & eloquentiam sin-
gularem sunt venerati, & Pacificum, Magnum
& Ciceronem Germanicum indigitarunt. Nemo,
nisi sæculi ejus, in quo vivit, nescius est, ignorare po-
test, quis Albertus Abavus maternus fuerit, quem
ob Heroicam animi magnitudinem & præclara
facta, virtutesq; bellicas, Itali Achyllem Germani-
cum appellarunt. Ex his parentibus & majoribus
Illustriſſimus Princeps defunctus anno supra mille
quingentos vigesimo septimo, 22. die Aprilis natus
est, quo eodem anno Maximilianus II. Ferdinan-
di filius postea Romanorum Imperator, & Philip-
lus Caroli V. filius Hispaniarum Rex in lucem
sunt editi. Sicut autem hic annus natiuitate trium
horum Principum Imperio Romano faustus illuxit,
ita in-

ita infaustus & atro lapillo notandus huic Ducatui
non semel exstitit mensis Martius, ut qui ante annos
undecim Principes duos Megapolenses, Heroas pra-
stantissimos Christophorum *VL R I C I* nostri
fratrem & Iohannem ex fratre Iohanne Alberto
nepotem, & nunc, eben, *ULRICVM* ipsum
nobis ademit.

Verum cum nec genus & praevos & quae non
fecimus ipsi, vix ea nostra putent: Et tota licet vete-
res exornent undiq; cere Atria, nobilitas sola est
atq; unica virtus, propius ad rem ipsam accedamus
& proprias laudes ac veriora insignia inclyti nostri
Herois cognoscamus. Quemadmodum enim gene-
rosissimis Princeps noster natus fuit maioribus & pa-
rentibus, ita semina virtutum excellentia à parenti-
bus in se propagata secum in lucem protulit. Deus
enim in familijs Heroicis, quas reliqua hominum
multitudini regenda praefecit, motus etiam animo-
rum meliores & feliciores & vim naturae prestan-
torem conservare & propagare solet: virtutum hac
semina in ipso vita exordio se statim exeruerunt &
imaginem vitae subsequutura conspiciendam praebe-
runt: *αὐτὴν γὰρ φύτι δὴλα ἃ μέγιστα ἐστὸν*: Pater
ergo Albertus *ἡ φύτις*, quae in filio *VL R I C O* primis
statim annis eluxit, excolendam & exuscitandam
recte & prudenter censens cum initio ad pietatem

ad mores regios, ad literarum studia & Equeſtria exercitia aſſuefecit, & viro erudito & gravi Wolffgango Leopoldo, Fribergæ in Miſnia nato in diſciplinam tradidit; & in aulam Bavaricam ad Albertum Principem, cujus tunc erat ſumma auctoritas, ablegavit, apud quem ſe ita geſſit, ut heroica indolis Principe dignum fuit, animum ſaluberrimis præceptis excolens & corpus arte equeſtri exercens: cum enim ætate eſſet juvenis, corporis forma procerâ pulcherrimam & viribus ac lacertis firmam, nihil eorum negligebat, quæ equeſtrem ordinem decerent, atq; decorarent: Exemplum Principe viro dignum & ab omnibus ex Heroicis parentibus natis imitandum: Vult enim Deus, ut motus animorum generoſiores, quos in heroicis familijs conſervat & propagat, & igniculi virtutum in natura latentem exuſcitantur. Mortuo patre Alberto, anno ſupra mille quingentos quadrageſimo ſeptimo Princeps noſter triennio poſt, ætatis ſuæ anno vigefimo tertio, Episcopam Suerinenſem morte patruelis ſui Ducis Magni vacantem, commendatione Henrici ſenioris patrii, obtinuit, ſeniore fratre Alberto tunc in Boruſſia commorante & Sponſalia cum Anna Sophia Boruſſiæ Ducis filia celebrante: Fuit autem hic Magnus Henrici filius, Princeps ingenio, ſapientia eruditione, virtute & pietate præſtans, latine & græcè

gracè insigniter doctus, quem viventem & supersti-
tem omnes boni in patria suspiciebant, colebant &
summam de illius bonitate, Prudentia, Iustitia, in
litteras & literatos munificentia expectationem fo-
vebant, immatura vero morte sibi ereptum & ante 1550.
patrem Henricum, nullis post se relictis liberis, ex
vita evocatum acerbè lugebant. Postquam vero
Henricus, cum quadraginta octo annos patriam
sapienter & feliciter rexisset, Magnum filium morte 1552.
subsecutus, extremum vita diem concluderat, & 6.Feb.
Georgius frater Principis ULRICI juvenis, quo,
pro libertate Germaniae & puritate religionis una cū
fortissimis Heroibus Mauricio, Duce Saxoniae Io-
hanne Alberto, fratre seniore, Wilhelmo Hassia
Principe, fortiter pugnans tormento ex Francofordia
ad Aenum obsessa, ictus ceciderat, Iohannes Al-
bertus Ditionem Megapolensem universam initio
occupavit, sed eam postea ad intercessionem provin-
cialium & amicam compositionem à Iohanne Ele-
ctore Brandenburgico & Borussia Duce socero suo
institutam ex aequo cum fratre ULRICO, sede gu-
bernationis & familiae suae precipua Suerini fixa, &
ULRICO Gnstrovio relicto, est partitus. Eam au- 1554.
tem, quam prudenter, quam moderatè & in quanta
pace ac tranquillitate annos quadraginta novem
Princeps ULRICVS administravit & rexit,
nemini nostrum, ut qui omnes sub ipsius umbra
tuti

tuti haectenus delituimus, ignotum esse posse existimo:
si enim pietatem spectes, fuit in eo eximia, si pruden-
tiam singularis, si auctoritatem, summa, si modera-
tionem, iustissima & aequissima, si pacis curam, ma-
xima, Huic enim Principi nostro beatissimo & fra-
tri Iohanni Alberto immortalitate digno conjun-
ctam gubernationem tunc tenentibus debemus, quod
Ecclesia certa doctrinae norma, certa disciplina, certo
inspectionis ordine & Iudicij ecclesiastici ^{doctrinae}
floreant, quod Iudicia publica & alia praesidia Iu-
stitiae administranda & paci publicae tuendae neces-
saria vigeant, quod Academia Religionis domici-
lium & doctrinarum sedes sit redintegrata: quae
omnia ante annos quinquaginta in his terris jace-
bant, cum intra sexenium vix semel in Iudicio pu-
blico provinciae causa cognoscerentur, Ecclesia sine
certa inspectione passim squalerent, & Musae in A-
cademia & Scholis fere silerent. Sicut autem in Epi-
scopatu Suerinensi Magno patriuoli Princeps no-
ster successit, ita Magni viduam Elizabetham
Heroinam ingenio & omni virtute excellentem
Friderici I. Daniae Regis filiam anno supra mille
quingentos quinquagesimo sexto in matrimonium
accepit, nuptiis Hassniae in Dania celebratis: cum
qua fidiissima adiutrice sapienter & feliciter oeco-
nomiam & familiae aulicae disciplinam & alia mu-
neris

neris sui officia regente annos amplius triginta in con-
jugio pleno pietatis; concordia & suavitatis, nullus
interpolato tragicis calamitatibus vixit, & ex ea
filiam unicam Sophiam a via materna ^{ἐπιγονῆς} susce- 1557.
pit, Heroinam ingenij & virtutis materna ha-
redem, qua Friderico II. Danorum Regi laudatiss- 1572.
sima memoria connubio est juncta, ex qua tres nepo-
tes Christianum IV. Daniae Regem inchytum &
potentissimum, ULRICVM Episcopatus Sueri-
nensis Administratorem & Iohannem, qui superio-
ri anno in Muscovia Sponsus filiae magni Musco-
vitarum Ducis obiit, ac quatuor neptes florentes
Princeps vidit, quarum una Iacobo VI. Angliae,
Scotiae & Hyberniae Regi, altera Christiano II.
Electori Saxoniae, tertia Henrico Iulio, Duci Brun-
svicensi & Lunaburgensi, quarta Iohanni Adol-
pho, Holsatiae Principi, Heroibus fortissimis nupse-
runt, & avo pronepotes & proneptes felicissime ge-
nuerunt. O felicitatem raram, quae haud scio an ulli
Principi Imperij contigerit: Hac enim Princeps ut
arbor excelsa & pulcherrima omnium virtutum fru-
ctus uberrime ferens, & virtutum exempla praebens
excrevit; hac proles sua lata stirpe propaginem &
florentes pace ac virtute nepotes & neptes aspexit,
hac ditatus est larga illa benedictione, quam Iehova
se timentibus, P. sal. 128. pollicitus est. Elizabetha
C
conjuges

conjugē priore amissa Annam, Philippi Principis
 Pomeraniae filiam, omnibus virtutibus Heroina con-
 venientibus ornatam connubio sibi junxit Princeps,
 quod, licet sterile fuit, arctissima tamen necessitudine
 ita de vinculis in eo utriusque fuit animus, ut verē ve-
 tus illud de se usurpare potuerint *ψυχῆ μιᾶ ἐστὶν, & δύο ὀφεί-
 λονται*. Anima una vivimus, non duabus. Nunquam
 ullam rem Princeps voluit, in qua illi adversatrix
 fuit Heroina, nullis consilijs, nullis actionibus de Re-
 pub. se admiscere aut implicare studuit: unum hoc e-
 git, ut suo Principi & Domino benè esset. Ea erat in
 utroque vita continentia, is pudor, ea sobrietas, ut nul-
 lum verbum turpe, ne per jocum quidem ex illis audi-
 tum, ut; ij, quibus ad interiorē consuetudinē fores
 patuerunt, integerrimi testes esse possint. Sed ut ad
 gubernationem Principis revertar, emicuit in ea &
 vita totius curriculo, ceu Hesperus quidam lucidissi-
 mus, religiosa erga Deum Pietas, quae ut virtutum
 omnium reliquarum, mater & Regina, totius vitae
 dux & Redrix & omnium felicium successuum cau-
 sa est, ita & personam Principis illustriorem & to-
 tam vitam feliciorē reddidit. Verbum Dei juxta
 praeceptum Apostolicum in cubiculo & pectore gene-
 roso Principis abundē habitavit, sincero corde Prin-
 cept illud amavit, libenter & attentē in publico Ec-
 clesia catu oraculorum divinorum explicationes au-
 didit,

Pietas.

dixit, Biblia sacra τῆς Ἑβραϊκῆς Φασηαῖα diurna noctur-
 naq; manu versando sapissimè revolvit & nullum
 diem à lectione & meditatione sacra pratermisit;
 unde tantum in Codice sacro profecit, ut & ipse veri-
 tatem cœlestem intelligeret, intellectam alijs explica-
 ret, explicatam ἐν μίᾳ σελήνῃ seu unum corpus redige-
 ret: vera me loqui & nullius auribus hîc aliquid
 dare, testatur aureus liber, quo doctrina Christiana
 locos ferè omnes optimo ordine complexus & phrase
 elegâtissima est interpretatus, & insigniora Scripturæ
 testimonia, hæreticis & schismaticis ceu Gorgonis
 caput, objicienda, manu sua descripsit, & comporta-
 vit; è quo vel aliquid solatij in malis rebus, vel
 consilij in perplexis; vel doctrina ad credendum,
 & agendum semper hausit: O studium verè pium,
 ô laborem hac atate fere inauditum; tempus, quod
 alij intempestivæ venationi impendunt, alij aleis tri-
 buunt, alij commestationibus & helvationibus con-
 sumunt, id Princeps noster lectioni sacre consecravit.
 Predicatur Cambyses Persarum Rex Cyro filio ad-
 avum Astyagem Medorum Regem ituro deman-
 dans, ut nihil vel publicis vel privatis rebus agen-
 dum susciperet, nisi sacris peractis, Deorumq; volun-
 tate augurijs perspecta & cognita: humanum enim
 genus erroribus plenum esse; at Deos cum semper fue-
 rint, omnia norint presentia, praterita & futura,

Xenophon
 lib. 1.
 Pedix.

invocatos adesse consultationibus hominum: Laudatur Alphonſus Arragonum Rex, quod Deo Optimo Maximo quotidie pro omnibus beneficijs gratias egerit, & ob tria imprimis Deo gratum animum obtulerit, quod se hominem non beluam, quod Christianum, quod tot & tantorum regnorū Regem & Dominum creasset. Quanta vero laudes, quanta praecordia, elogia quanta Principi nostro beatissimo debentur, qui non solum singulos dies à preceatione numinis divini est exorsus & gratiarum actione ardente clausit, sed & horas certas quotidie lectioni & meditationi sacra tribuit, quas à negotijs auferri raro est passus, & omnibus exemplum imitandum reliquit.

MÉLÉTHUAT Megalandri nostri Lutheri spiritu & vita plena amavit, diligenter legit & magno judicio evolvit; & ut usus lectionis Biblicae quovis tempore sibi promptus & expeditus esset, ingentem cumulum insignium dictorum, instar maximi thesauri memoria reconditorum secum circumferebat, quorum insigniora, quibus *depravata* seu felicem ex hac vita emigrationem jam aliquot annis meditatus est & contra mortis morsum se erexit, partim sua manu loculo stanneo, quo corpus exanime hic reconditum videtis, insculpsit, partim vero per alios insculpi curavit, inter quae postremo loco cygneam Simeonis cantionem tanquam vita suae peractae catastrophem latissimam &

mam & Trophaeum & viternum posuit & consolationem ea comprehensam magna ^{ad. n. q. o. e. h. q.} sibi applicavit & admodum Emphaticè expressit his verbis. Nunc dimittis Servum tuum Domine in pace, secundum verbum tuum, quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium & gloriam plebis tuae Israël, addidit Princeps, & tui hic jacentis ministri, qui salutare tuum verbum audiuit & ei firmiter credidit, & omnem suam fiduciam in mortem tuam amaram, resurrectionem letissimam & ascensionem gloriosissimam collocavit, cui etiam tu Domine Jesu, per mortem tuam temporariam januam vitae aeternae aperuisti; noli ergo admittere, ut sacrosanctum tuum meritum quoad me sit irritum & inane, sed ut resuscitatus cum beatorum Angelorum & Electorum hominum choro te aeternum celebrem: Intelligitis, ni fallor, medullam Theologiae intimam, consolationis verae nucleum, mortis antidotum, vitae aquam, crucis levamen, salutis galeam, fidei clypeum hisce Principem nostrum comprehendisse, quibus Homo pius se contra mortis morsus, Diaboli insultus, mundi terrores, & conscientiae angores tueri potest. Declaravit hanc suam pietatem Princeps fide & fidei fructibus & ^{temporalis}. Quoties enim,

Fides &
 fidei fru-
 ctus.

Omnia

C 3

quanta

quanta reverentia & devotione animi in hoc ipso templo & alibi Cœna Domini sit usus, & exemplo suo efficacius, quam ullis mandatis subditos ad Eucharistia usum & reverentiam erga ministeriũ verbi & Sacramentorum invitãrit, quanto opere hujus sacri Epuli ^{ms. a. pias me. d. u. s. eos} sacrosancti Corporis & Sanguinis Christi efficaciam & dulcedinem prædicaverit & fœderis divini secum in Baptismo initi recordatione in omnibus adversitatibus seipsum confirmaverit, partim nos ipsi oculis nostris summa cum voluptate aliquoties conspeximus, partim vero & in primis illi norunt, qui à sacris concionibus & latere ei fuerunt: Taceo, quantus in eo fuerit ardor precandi, quant. i suspiria, gemitus quantos ex imo corde depromtos in sinum Dei effuderit, & quanta ^{ms. n. eo. p. o. e. l. a.} cum Deo in prece egerit, quem nisi benedictentem dimittere noluit: divina Majestatis cultor esse, quam videri maluit, illud Augustini in conspectu habens. Non in labiorum motu, verum cordis, orationem ad Deum consistere. Est vera in Deum fides lumen animæ, ostium vitæ, fundamentum salutis, asyllum in anxietate, anchora sacra in perplexitate, quæ cæcos illuminat, pœnitentes reparat, peccatores salvat, vacillantes erigit, stantes confirmat, & perseverantes rude beatitudinis aternæ donat. Hæc adeo curæ & cordi Principi nostro beatissimo fuit, ut
ejus

eius quasi propria quodammodo fuisse videretur;
hujus adminiculo se ad Invocationem, confessionem,
moderationem & aliarum virtutum in gubernatio-
ne necessariarum officia exuscitabat. Hac tanquam
firmissimo fundamento & turri fortissima inniteba-
tur, hanc velut gubernaculum omnibus consilijs &
actionibus in tota administratione sui imperij prae-
ciebat, hanc veluti sacram anchoram in omnibus pe-
riculis esse statuebat, hac deniq; Christum unicum sa-
lutis nostrae auctorem apprehendebat & firmissime
statuebat, propter Mediatorem hunc sibi soli remitti
peccata, se esse in gratia & heredem vitae aeternae.
Quid dicam de Zelo purioris doctrinae? quid de Con-
fessionis constantia? quid de ^{etiam} fanaticorum o-
dio? quid de patrocinij & defensionis sincerorum
doctorum fide? quid de veritatis caelestis conserva-
nda & propaganda studio? Cum enim non minor sit
virtus, quam querere parta tueri, Princeps de Or-
thodoxa religione à tenebris Pontificiorum cymme-
rijs & Sacramentariorum colluvie repurgata ad
gratiam posteritatem, si qua futura est, transmitten-
da, non minus, quam de propria salute fuit sollicitus:
sparsis corruptelarum seminibus & gliscentibus
in doctrina Religionis disidijs, dici non potest,
quam gravi, heroica & Zelo plena indignatione
commo-

commotus de incendio maturè restinguendo cogita-
verit laudatissimum exemplum Constantini Magni
⁊ Theodosij Imperatorum imitatus: sciebat Prin-
ceps longè optimus se in loco eminentiori à Deo Rege
Regum ⁊ Domino dominantium esse constitutum,
ut pro lege ⁊ grege vigilaret sedulo, ⁊ pro aris ⁊
focis dimicaret fortiter, totus ergò in eo fuit, ut grata
posteritas meliori calo ⁊ luce divinitus sparsa felici-
ter in perpetuum foveretur. Ex hac paterna cura
⁊ veritatis celestis studio profectum, quod divino
planè instinctu opus Concordia religiosa cū beatissi-
mo Augusto Electore sua auctoritate, qua apud
Principes ⁊ Status Imperij valebat maxima, adju-
verit fideliter ⁊ per suum Theologum eximium
D. Davidem Chytræum, beatæ memoriæ, promo-
verit feliciter, cujus causa innumera gaudent Eccle-
sia, latantur in calis ipsi Angeli, fremit autem ⁊
indignatur mundus. Hinc etiam factum, quod Or-
dinationem Ecclesiasticam antè annos quadraginta
sex à fratre Iohanne Alberto ⁊ se promulgatam
propter *veritas non perversitas* Crypto Zuinglianorum
quorundam sub ejus clypeo delitescere sat agentium ⁊
certamina recentia, sub incudem revocari ⁊ revide-
ri Superintendentibus ⁊ Theologis injunxerit, re-
visam cum appendice Calvinianis opposita suo cal-
culo approbavit ⁊ approbatam paulo antè mor-
tem edi-

tem edicto publico promulgarit, in quo Princeps testa-
 tur se in ista confessione, usq; ad extremum vita Spi-
 ritum ^{omni} ^{Dei} perseveraturum & latum in Dei con-
 spectu compariturum. O meritum utrumq; univer-
 sa Ecclesia Orthodoxa & posteritati salutare. O be-
 neficium Principis excellens. O pietatis & ^{Philosop-}
^{hiae} exemplum merito, in numero habendum. Lau-
 dent Iudaei studium & laborem Salomonis, Spiritu
 Dei & omni sapientia admirandi Regis quē impen-
 dit in adificationē templi Hierosolymitani, quod Deo
 immortalī tanto sumptu tantoq; splendore extruxit,
 ut ipse Sol nihil unquam aut spectabilius aut magni-
 ficentius viderit, partes mirificè sunt decorata &
 pulcherrimè. Pradicent gloriose & in caelum laudibus
 efferant Romani C. Caesaris beneficium, qui Ponti-
 nam paludem non solum exiccavit, sed etiam per il-
 lam mediam multis pontibus infinito sumptu exstru-
 ctis viam stravit, ut accolis in urbem iter multo &
 brevius & commodius esset; nos grata mente agno-
 scemus & lata voce depradicabimus utrumq; hoc
 Principis nostri beatissimi beneficium, quod non do-
 mum caducam & ex materia temporis injuria ob-
 noxia extructam, sed vivum Dei templum & ^{regna-}
^{vium} ^{Dei} Deo immortalī adificavit, & iter non ad
 aliqua corporis cōmoda & vita praesentis interitura
 emolumenta, sed ad ipsam caeli arcem & caelestem
 D civita-

civitatem curavit nobis aperiendum, ut primum Diaboli & spinis hereticorum & schismaticorum revulsis. Si pro eo Principi beatissimo immortales gratias nos debere dixerimus, officio nostro atque equitate nihil indignum profitebimur.

Velim, ut in hac causa adhuc unum quiddam observetis, momenti non exigui. Memini me ex ore D. Simonis Pauli, b. m. Theologi magni & Zelodomi Domini, quoad videret, ardentis, audivisse: Principem aliquando ipsum his verbis allocutum fuisse. Deus me Principem hujus Ditionis & custodem utriusque tabula constituit, ac munus arduum & difficile mihi demandavit, de quo mihi in extremo Iudicio Christo Iudici vivorum & mortuorum reddenda erit ratio. Vos autem per me constituit Ephoros & Episcopos Ecclesiarum. Attendite ergo vobis ipsis & gregi vestrae inspectioni & fidei concredito, & officium vobis commissum facite, quae decet cura & fide, ut utrumque in resurrectione iustorum lati ad tribunal accedere queamus: hoc enim vobis praedico me quod ad inspectionem Ecclesiarum tunc ad vos provocaturum. O altam & generosam mentem.

Cura erga
Academiam.

Ex hoc verae pietatis studio & veritatis caelestis amore, ceu flammula, in Heroico pectore Principis nostri à Spiritu sancto accensa, exarsit Cura vere paterna

paterna erga literarum studia & Academiam: quam ut ante annos 184. sapientissimi hujus Baltici littoris gubernatores ideo condiderunt, ut commune esset ^{νεκρῶν} & illustre domicilium, in quo vera doctrina de Deo & alia artes vitæ necessaria adservarentur, ita eam Princeps fovit & instar Clenodia seu thesauri totius Ducatus habuit & non solum sua munificentia eam locupletavit certis sumptibus annuis, quo liberalia penderentur stipendia Doctoribus, sed etiã adjurvit, defendit & ante quadriennium visitavit, accuratè in docentium & discipulorum labores & singula bonum publicum spectantia inquisivit; perspexit enim Princeps pro sua prudentia singulari, nec Ecclesiam florere, nec Rempub. rectè habere posse, si non Scholæ constituantur, in quibus efflorescens ætas cum aliis bonas artes, tum sacras literas purè rectèq; discat, & unde tanquam ex Equo Trojano prodeant quam plurimi, qui scientia veræ religionis, legum, & omnis humanitatis sic excellent, ut ijs vel munera in Ecclesia docendi, vel partes Rempub. curandæ tuto committi & rectè mandari possint. Cura certe Principi decora & optimo Magistratu digna: Studium memorabile & posteritati salutare; cum quo profecto nullum militare decus, nulla castrensis gloria conferenda, hæc enim semel fortasse profuerint, at illud semper salutare.

Laudantur majores Principis nostri, qui cenobia
(quorum ditiora in hoc Ducatu sunt sedecim) ex-
truxerunt, templa edificarunt, & otiosa canentium
collegia addiderunt, at aeternis laudibus dignus est
noster Princeps, qui eadem inquinata repurgavit,
ferè collapsa instauravit, Scholas, Xenodochia &
Hospitalia in aliquibus oppidis erexit, Eleemosynis
liberalibus auxit, Academia & Ecclesijs viros pios,
eruditos, moderatos & placidos praefecit eosq; fovit,
& ut idoneos retinere posset stipendia annua auxit,
Hoc ipsum templum cathedrale id comprobat, quod
ante complures annos ferè desertum & horrei horri-
di instar, curribus tantum reponendis, alijsq; impe-
dimentis destinatum fuit, jam vero cura & muni-
fcentia Principis nostri in hunc modum expolitum
est, & cum alijs ornamentis tum vero Illustrissimo-
rum Principum Megapolensium Genealogia arte
facta decoratum.

Cum saepius accidat, ut ingenijs praclaris & ad
majora natis obstat res angusta domi, quo minus e-
mergere possint, Princeps non tantum communem
mensam ante annos complures cum fratre Iohanne
Alberto in Academia Rostochiana erexit, sed supe-
rioribus annis eandem donatione munifica locuple-
tauit, ut scilicet quam plurimi liberalitatis istius
fructum aliquem perciperent.

Pietas

Pietas porrò ut ad omnia est utilis, teste Apo-
sto, ita mansuetudinis, moderationis, Iustitia, Tempe-
rantia & aliarum virtutum mater fecunda est,
quarum Idæa illustris vita & gubernatio Principis
nostri tota fuit, Nihil enim in ipso fuit immodera-
tum, nihil crudele, nihil acerbum & intolerabile,
omnia vero tam in publica, quam privata vita
temperatissima, moderatissima, humanissima, mi-
tia, benigna, mansueta, in actionibus & vitæ gu-
bernatione verò æquamentum, ut sexti Pompeij ver-
bo utar, cœn Canonem in Statera representabat,
atq; ^{ισοροπιστον} illam, quam Tullius æquilibritatem ap-
pellat studiosissimè observabat: nunquam ipsum
vel vindictæ cupiditas vel ambitio, vel ira impulit,
ut alienum à iusti & moderati Principis officio quic-
quam admitteret, aut contra iustum & æquum age-
ret: qua in re summis Principibus, Cyro, Scipioni,
Agefilao & similibus à quibus nullum verbum
asperius unquam prolatum fuisse scribitur, merito
comparatur.

Nec minori Iustitiæ in homines, quam Pietatis
in Deum laude Princeps noster fuit præclarus. A-
gnoscebat, ut gravissimè alicubi Aristoteles, ex quo-
dam Archita monet, Magistratum esse similem
ARÆ: ut enim ad Aram confugiunt, qui in certo
versantur discrimine & de vita periclitantur, ita

apud Magistratum bonum receptaculum tutum
habere debent, qui injurijs afficiuntur aut vi oppri-
muntur, ita omni cura, fide & labore id agebat, ut
in suo patrocinio omnes asylum, in suo auxilio o-
mnes sacram quasi anchoram haberent, ad quam in
secundis semper respicerent, in adversis se reciperent:
leges ipse dabat & accipiebat, ijs reverenter obtem-
perabat & alios obtemperare volebat & cogebat:
juxta eas subditos regebat, thronum Principatus
sui Iusticia & veritate confirmabat, & communi
suorum utilitati consulebat.

Et cum lex Divina aeterno & immoto septo justa
& injusta discernens, atq; leges politica indè tan-
quam rivuli ex fonte promanantes sint norma justa
gubernationis, tam juxta has, quam illam Iudicia
publica constituit, quorum moderationi viros sapientia,
doctrina, Iustitia ac veritatis amore prestantes
prefecit, ut sic in toto suo Ducatu fas & leges, non
vis & arma vigerent & dominarentur, injuria de-
pellerentur, latrocinia & seditiones arcerentur, mode-
stiores contra insolentiores defenderentur, tenuiores à
petentiorum vi tuti essent, unicuiq; suum tribuere-
tur & Iustitia singulis sine personarum respectu ad-
ministraretur.

In Iudicijs ut omnia eò rectius, fidelius & feliciter
administrarentur, ipse causarum cognitioni interfuit
& pra-

¶ præfuit memor veteris illius: unde dixit dionysius *Æt*
ἀποτὴν μὲν δὲ ἀνδρῶν: Et non solum sibi, quoties iudicium
exercebat, in mentem revocabat, sed ¶ alijs occine-
bat divinum illud, Non hominis exercetis iudicium
sed Dei, quod à Iosaphato Rege Magistratibus in-
culcatum fuisse sacra memorant oracula, idq; ut te-
naciùs animis eorum, qui Iudiciorum moderationi
præsunt, infixum hereret, Imaginem extremi Iudicij
artificiose depictam in loco Iudicij publicis depu-
tato collocari ¶ in conspectu eorum esse voluit; ut
scilicet haberent semper, quod ipsis aurem vellicaret.

Nihil præter fidem ¶ ingenium ad iudicia pu-
blica, causasq; etiam eorum, quibus bene cupiebat, ad-
ferebat, quod in L. Crasso ¶ M. Antonino laudat
Tullius, unam aurem accusatori haud difficulter
præbebat, alteram vero reo integram ¶ intactam
reservabat, quod in Alexandro prædicat Plutar-
chus. Ambages ¶ prolixitates Processuum Iuridi-
corum cane pesus ¶ anguè aversabatur ¶ nun-
quam non testabatur, sibi eas maxime displicere,
¶ quamvis huic hydra non semel capita amputa-
vit, subindè tamen nova ¶ alia repullularunt.
In quibus penitus avellendis ¶ exstirpandis,
utinam Magistratus tam vigilans ¶ sedulus
esset, quam in ijs excogitandis ¶ protruden-
dis ingenium humanum sagax ¶ negociosum
est:

est: Et ut numero dicam, nihil in administratione
Iustitiæ à Principe nostro actum est temerè, nihil com-
missum, nihil prætermisum, quod in Reipub. & sub-
ditorum detrimentum cedere potuit.

Ipse licet natura magis ad lenitatem quam seve-
ritatem esset propensus, Iustitiæ tamen amor flagran-
tissimus eos illi stimulos adijciebat, ut improbis &
facinorosis, vix eo quisquam magis esset infestus: in
sceleribus ἀποσπολήσις vindicandis, imprimis vero
homicidijs puniendis ita acer atq; strenuus erat, ut
haud immerito quis dubitet, magisne mansuetudi-
nem virtutis Zelus acuerit, an Iustitiæ moderatio
commendârit; & ut multa paucis dicã. Ipse Iustitiæ e-
rat oculus, Iustitiæ Os, Iustitiæ manus, quid justum
esset videbat, intelligebat, justum ab injusto discernere
poterat, justas sententias pronunciabat, Iustitiæ
singulis administrabat, leges justas dabat & omni-
bus vitijs Iustitiæ adversis bellum quasi indixisse
videbatur: Et certè: Si alicui mortaliū nostræ
ætate nomen τετραγώνος ἀνευ φόβου, quo Plato virum inte-
grum indigitat, tribuendum est, Princeps noster jure
illud sibi vindicare potest, si enim ulli homini per-
paucæ, quæ in homine absoluta putamus, defuerunt,
Principi ULRICO defuisse gratè & verè affere-
re possumus. Exemplis hoc illustrare tam esset prom-
ptum, quam non necessarium, cum universa Princi-
patus

patus sui administratio, quam magna ex parte solus non exiguis cum difficultatibus conjunctam, annos quadraginta novem veluti alter Atlas sustinuit, illis sit plena, nec multorum annorum gesta brevi Oratione includere sit conveniens.

Nilil dicam de singulari Principis sapientia, Sapiencia qua ex cultus laudem maximam & fructum utilitatis eximium tulit; Nihil de singulari comitate, qua Comitas. omnes Gratia ex generoso ipsius pectore elucebant:

verè enim in eo erat ἀψευδὲς ἦθος, & σωφροσύνην σέμα, ἀκατακτάτην οὐδὲν οὐδὲ ἐς ἐπιτέλειαν ἔχων, οὐδὲ ἐς πολιτείαν.

Nilil de Temperantia, cui studiosissimus fuit; Temperantia. Norat enim hanc esse Prudentia custodem, valetudinis corporis, ingenij & sensuum alumnam, castitatis & reliquarum virtutum Nutricem. Ubi tempus & occasio postulabat, cultus vitæ ipsius erat lautissimus, viros Principes, cū hac transirent, cupide & magnificè excipiebat, & nihil, quod ad ipsorum vel legatorum dignitatē spectare videbatur, defieri patiebatur:

alias a ita frugulariter & temperatè vivebat, ut ejus Diata frugalitatis exemplum esse potuerit omnibus. Aula non luxu difflebat, non fastu erat inflata, non libidine profusa aut perditā, non strepitu, non canibus, non equis, non turbulento satellitio tumultuans, sed frugalitate sobria & sobrietate frugali temperans: Si quos in Comitatu aulico incontinen-

E tia

tia & libidinibus contaminatos resciscebatur, emendare vitam aut discedere ex aula iussit. Nec in Diata solum, sed toto corporis habitu, vestitu, incessu, decorem ac modum suae dignitati & personae convenientem servabat, & alios, ut facerent, adhortabatur, secus vero facientes vel increpabat severius, vel, accedente contumacia, in eos iuste animadvertebatur.

Nihil de rei familiaris administranda peritia, qua omnia quam optimè temperabat, sumptus ita restringebat, ne vel suos exactionibus oneraret, vel pecunia, qua rerum gerendarum nervus est, Demosthene teste, necessitate exigente desitueretur.

Amor in suos.
Nihil de paterna bonitate ac amore erga suos: verè n. Cyri illud Principi nostro conveniebat. Αγαπῶν ἀγαπῶν ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἔχει πατέρα & ἀγαπᾷ; quemadmodum bonus pater familias, fide, cura & diligentia paterna hoc unum agit, ut familia pietatem, pudorem & pacem colenti benè sit, sic Principi nostro cura summa fuit, ut suis quam optimè esset, ut virtuti suis nitor & honor, vitijs verò sua ἀσχημοσύνη & pœna constaret.

Reverentia erga Imperatorem.
Nihil de reverentia erga Imperatorem Romanum, contra cuius auctoritatem & mandatum quicquam facere, piaculum ducebat, & contra decretorias Imperij sententias ne tantillum ipso facto attentari

tentari volebat, affirmans, se non minus Imperatori Romano reverentiam & obedientiam, quam suos sibi debere, seq̄ non solum posse imperare sed & obtemperare.

Nihil de eximia ipsius modestia & vera humilitate: Semper secum illud Macedonij circumferebat, quod Theodosio Imperatori olim suggestit. Memineris te non Imperatorem tantum, verum hominem esse, non igitur, quæ Imperatoria Majestas sit, sed quæ humana infirmitas cogites. In capiendis consilijs nihil suæ prudentiæ, nihil intelligentiæ, quæ divinitus summa ornatu erat, nihil ingenij perspicacitati tribuebat: externis præsidijs, ubi adessent, non confidebat, si abessent, non trepidabat, sed omnem suam curam in unum Jehovaham jactabat & ei soli confidebat.

Ingens & eximia Pacis laus est, qua post ve- Pacis stu-
dium.
ram Dei agnitionem Respubl. nullum munus aut sibi melius & utilius aut civibus gratius & dulcius optare potest: illa enim omnia pulchra, omnia salutaria gignit & producit, illa altrix bonarum artium & conservatrix est omnis boni: Hujus Princeps accuratam semper habuit rationem, certò sibi persuasum habens, non modò auream eam esse, qua ipse utebatur, sed etiam iniquam meliorem esse justo bello, & potiorem innumeris
E 2 triumphis

triumphis; pro hac in toto Ducatu conservanda laboravit sedulo & ad ejus studium adhortatus est alios fideliter; in hac Patriam, quæ, Platone teste, parens & Nutrix est omnium, quæ artibus, opibus & disciplinis omnes instruit, dignitatibus ampliat, quæ amat & vult amari, annos rexit quadraginta novem feliciter: hac in parte non solū cum Numa Pompilio & Marco Antonino Pio pacis studio præclaris comparandus, sed eisdem longè præferendus: quorū ille adeò Pacificus fuit, ut Iani templum (quod apertum bellum, clausum vero, pacem & tranquillitatem denotabat) tres & quadraginta annos clausum sub eo manserit, hic vero nullius omnino belligerendi voluntarius fuit auctor, nec nisi læcessus injuria arma intulit.

Si inter Principes viros aut Imperij status alios dissensionum semina jacta esse & incendium aliquot gliscere animadverteret Princeps, nullum non movit lapidem, ut ferociores demulceret, & ad moderata consilia sua auctoritate inflecteret: In quo ipse unus semper potuit plurimum, quippe, qui & auctoritate apud omnes valebat summa, & Heroum ingenia tractare nō rat optime: dum ergo ipse pacem coluit tam constanter, omnibus quasi quiete habitandi asyllum præbuit, & verè fuit arbor patula dulcissimam tranquillitatis

quillitatis umbram, quam plurimis exhibens, & in
gubernatione ejus Misericordia & Veritas sibi
obviaverunt, Iustitia & Pax se invicem sunt oscu-
lata. Sed quid multa? Nihil est in omni felicitate
praeclarum, nihil in omni splendore egregium & ma-
gnificū, nihil in omni potentia magnū, nihil in omni
dignitate excellens, nihil deniq; in omni bonorum ge-
nere praestans atq; eximium, quod in hunc Principem
Deus non liberalissimè contulerit.

Sed ne videar patientia vestra in audiendo
abuti, finem dicendi faciam, ubi paucis Principis
nostri pium & verè beatum discessum ex hac vita,
& quae eum antegressa sunt, commemoravero: in
his enim & fidei documentum certissimum & pa-
tientiae exemplum illustre nobis omnibus imitandum
perspicietis.

Morbus etsi initio non videbatur lethalis, vi-
res tamen paulatim sumens magis magisq; corporis
vires alias semo exhaustas debilitabat adeo, ut ipse
Princeps sentiret, se indies ad limen mortis propius
accedere; ideo ad felicem ex hac vita emigrationem
se totum componebat ad Christum Servatorem cer-
ta fide conversus, in cuius instructissima meriti
salutaris apotheca omnibus ex aequo mortalibus pa-
tente expeditissima antidota, non dubia, non cor-
rupta,

rupta, sed certissima, verissima & ipso Christi sanguine macerata & preparata atq; contra mortem totiusq; inferorum exercitus valentia inveniuntur: & ut fidem suam confirmaret, seq; ad iter illud corona immarcescibilis rectè accingeret, edita confessione sua magna cordis compunctione & accepta latissima Absolutionis voce, cœlesti illo pane & vino, sanctissimo Christi corpore & sanguine pro nobis in crucis ara oblato & profuso se refecit & plenissimus fide ac consolatione statuit, sua peccata & transgressiones omnes sibi à Deo patre Φιλοστέργω propter sufficiens illud λύτρον etiam pro peccatis suis persolutum remitti & condonari; & se totum voluntati & potentia divina commisit.

Medici, quotquot ipsi in morbo preesto fuerunt, licet pro consilij sui rebus in istis magnitudine & usu felici multorum annorum excellentissimi, rationes suas ad curandum hunc morbum contulerunt, usurpatis, quæ in hoc genere valeant plurimum, pharmacis exquisitissimis: tandem tamen & in hoc Principe nostro experti sunt arcanum Dei in humanis dirigendis consilium immotum & æternum esse, adversus mortem omnibus mortalibus ex æquo communem, nullum in terris ullibi remedium inveniri.

Cum

Cum ergo Princeps vires supra modum laborantes atq; perditas succumbere non obscure sentiret, reliqua etiam, quæ ad morituros spectant, agere cepit. Et cum sermonis usus, catharro pulmones magis magisq; opprimente, difficilior esset, per paucis quidem verbis, sed admodum Emphaticis suam voluntatem postremam declaravit, Et Dominos Consiliarios, paucis ante mortem diebus Celsitudinem ipsius accedentes Et ^{συμβουλεύων} suam ei declarantes, ad Iustitiæ Studium Et amorem adhortatus est his verbis: Agite, ô consiliarij optimi, Deum timete, superiores reveremini, Iustitiam unicuiq; ^{ἀνεστραφέντων} administrate, in sceleribus vindicandis præcipuè vero homicidijs puniendis strenuos Et acerrimos vos præbete: scriptum enim est, Terra non expiabitur in qua inultus manet sanguis innocens, nec in casibus homicidiorum tam rationem intercessionum Illustrissimarum personarum, quæ ipsis non raro extorquentur, quam vestrarum conscientiarum Et officij vobis demandati habete.

Fuit Princeps in toto morbo ad utrumq; paratus, ad vitam retinendam, si sic Deo placitum; sin aliter, relinquendam: bonus videlicet miles ac fidus, qui ab Imperatore iussus in statione manere, manet, iussus discedere, discedit; testantur hoc cicnea illa cantiones Et aurea dicta, quæ

que in toto morbo ore māsuetō sapius protulit: Astan-
tibus quibusdam ꝑ vota pro restitutione Cōsuetudinis
sua facientibus magno animo respondet. Sum in
manu Domini, faciat ipse mecum secundum bene-
placitum voluntatis sue, ei me totum commendaui,
Vnd habe albereites viele Worten zu ihm hinauff
geschicket / ich bin sein Knecht / wil ehr helfen / es
kostet ihm nur ein wort / ich befehlts ihm / hoc est,
jam pridem ad eum aliquot tabellarios ablegavi,
sum ipsius minister, si vult me liberare, vel uno ver-
bulo id potest efficere, fiat ipsius voluntas, siue enim
vivo siue morior Domini sum: Pœnitentiario suo
quærenti, an mallet in terris apud mortales manere,
an in supernis apud Christum vivere, respondit. In
terris nihil boni expectari potest, in cœlis est bonum
esse, ꝑ elevatis in cœlum oculis ꝑ manibus magno
desiderio cum Gentium Doctore cupiebat dissolvi
ꝑ esse cum Christo, quid enim, inquit, hic diutius age-
rem apud vos. Euge fidem eximiam ꝑ ^{ad. neq. q. o. i. a. u.} ad-
mirandam.

Vnde verò tanta lux fidei? unde tam ardens cœ-
lestis vitæ desiderium? unde tam heroicus ꝑ intrepidi-
dus Spiritus? unde vires tanta? Exspe non du-
bia vitæ æternæ. Hæc enim vires addit ad omnes
mortis terrores mente profligandos, hæc animum
elevat ad domicilium æternum, ubi gaudium
sine

sine tristitia, salus sine labore, lux sine tenebris, pulchritudo sine labe, Ubertas sine inopia, hac arcum mortis alias omnibus mortalibus formidandum contemnere facit. Mortem non timere, multum est, amare miraculum. Sciebat Princeps longo rerum usu edoctus, diu vivere nihil aliud esse quam diu torqueri, seq^r regnum non deponere sed mutare, non obire sed abire, & transire de aestu ad refrigerium, de expectatione ad primum, de agone ad ^{reseruationem}, de labore ad quietem, de dolore ad voluptatem, de fletu ad solacium, de carcere in libertatem, de regno terreno ad coeleste, de morte ad vitam, de fide ad noticiam, de exilio ad patriam, de mundo ad patrem, ideo non tam exhorrescebat mortem, quam eam expetebat.

Venit tandem ille funestus dies nobis omnibus luctuosissimus X I V. Aprilis & instabat quarta matutina, quam exoptatam sua salutis horam Princeps ipse ominabatur, qua etiam suspirijs, corde, oculis & manibus ad Deum sursum elevatus inter preces ardentes & confessionem constantem, animam suam Christi sanguine mundatam, placidissime tanquam ad somnum compositus efflavit & Christo fidelissimo Pastori reddidit.

Sic ergo Illustrissimus Princeps ULRICVS placida compositus pace, anno etatis septuagesimo sexto, gubernationis sua quadragesimo nono, quievit.

F

O Prin-

O Principē felicem & beatum, qui ita vitam cadu-
cam, fallacem, arumnosam, erroribus & miserijs
plenam, cum vita perpetua, secura, beata, vera &
immortali commutavit. O nos infelices, qui tanto
Principe & bono publico sumus privati.

Verum, cum non casu sed Dei consilio vitam
Principibus & privatis dari & auferri sciamus, ac-
quiescamus in voluntatis divina beneplacito & com-
ponamus animos nostros ex nimio luctu ad modera-
tionem, & convertamus oculos ad Carolum fra-
trem Principis nostri beatissimi, quem Deus ipse
tanquam columnam sua benignitate substituit. In
hujus bonitate, consilio, auxilio & protectione omnis
nostra spes, nostra consolatio, nostrum desiderium
post Deum sit fixum. Ipse enim beatissimi nostri
Principis vestigijs insistens, curam Ecclesie & Rei-
pub.aget sedulo, patrocinium veritatis caelestis &
Iusticie suscipiet fideliter & ^{in alacritate} cavebit pruden-
ter, ejus salutem pijs precibus Deo commendemus, jus-
tis ejus pijs & honestis, animis promptis, morem gera-
mus, nec committamus nostra ingratitude & ino-
bedientia, ut publicam patriae cladem de novo accer-
seamus, aut lethale vulnus Ecclesijs atq; Scholis in-
fligamus.

Aspiciamus juniores Principes tanquam floscu-
los fragrantissimos succrescentes & etiam nunc odo-
rem

rem sua vitatis de se spargentes, & vota pro eorum salute ardentem & indefinenter faciamus.

Sic recte sub prepotente Dei manu nos humiliabimus, sic debita gratitudine Principis beatissimi manibus parentabimus, sic vidua mœstissima, Dania Regina & reliquis personis Illustrissimis vera ^{compuncta} condolebimus, sic denique Deo chari, ab exitio tuti & consummato vitæ cursu aeternum salvi erimus.

Quæ omnia ut nobis sint rata & eventus votis correspondeat, te ô Immanuel Iesu Christe, fons & largitor omnis boni, toto pectore rogamus, ut in hac sæcepta nostra Conserve doctrinæ puritatem, eamque ad posteros, hostibus ejus sanabilibus conversis, insanabilibus repressis & confusis, propages, & Ecclesiæ tuæ veritatis promos fidos subministres.

Protege & conserva Domine Iesu Illustrissimum Principem Carolum, rege & doce eum Spiritu tuo sancto, ut Zelo domus tuæ accensus veritatem diligat & pacem quarat, Ecclesiæ hospitium prabeat, Rempub. judicijs & legibus munitam in bona & diuturna pace tueatur.

Cymbricam familiam, Dania Regem Christianum IV. matrem Sophiam, fratrem Vlricum, Principem magnanimum Episcopatus Suerinensis Administratorem & Academia Rostochianæ Cancellarium,

cellarium, quam diutissimè in bona valetudine &
rerum omnium prosperitate defende & tuere.

Benedicito Illustrissimis Principibus Iunioribus,
protege eos ministerio Angelorum, spiritus tuus bonus
ducat eos in semitam rectam, ut in tuo timore cre-
scant, pietate, prudentia & clementia majores suos
imitentur & superent.

Adsis o Samaritane & Medice fidelissime vi-
dua Annæ jam moestissima & reliquis personis Sere-
nissimis & Illustrissimis lugentibus, & sana saucia
illorum pectora efficacissimo & saluberrimo balsa-
mo verbi tui.

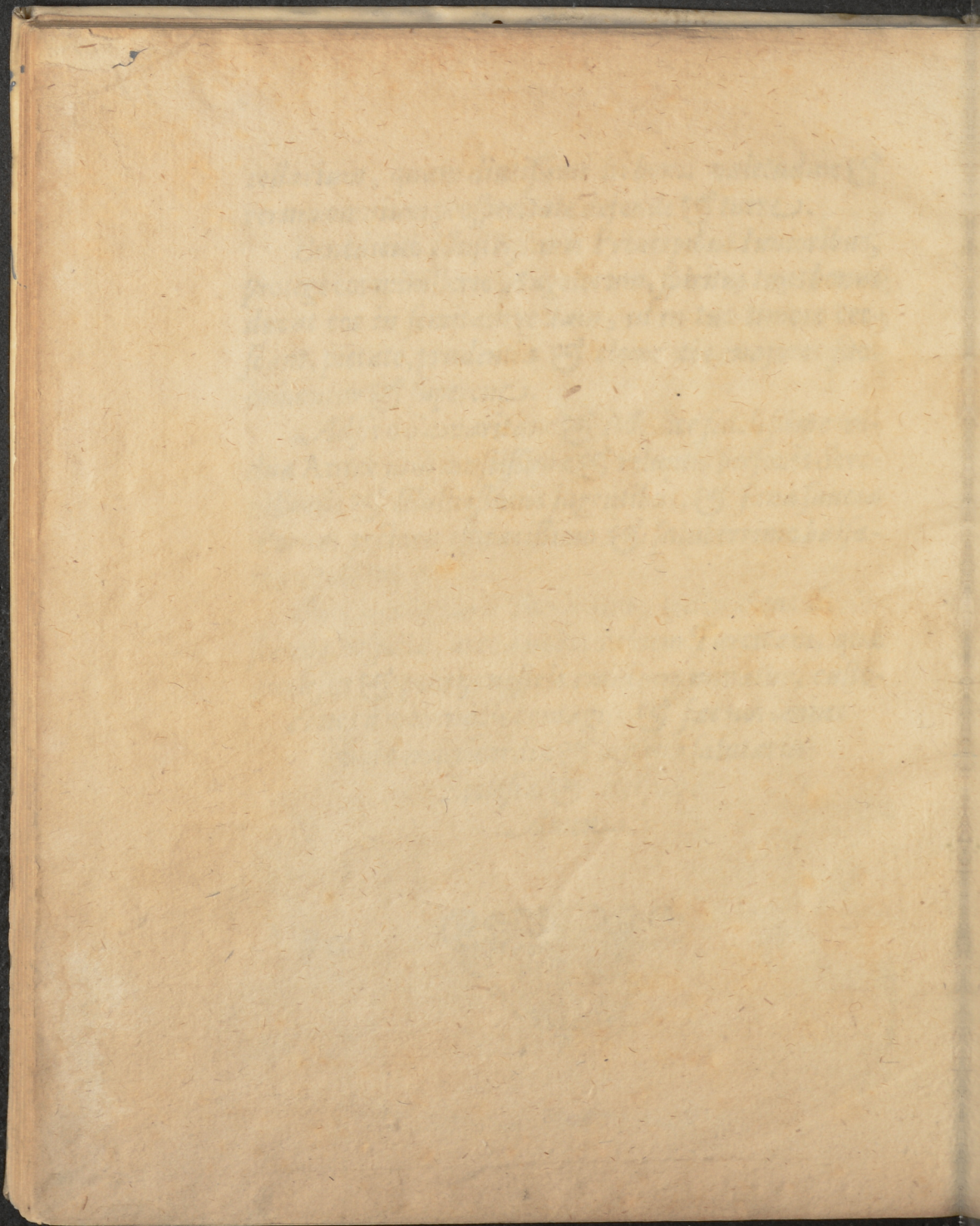
Serva reliquos Principatus, qui præbent Eccle-
siae tuae hospitia, arce à nobis rabiem Turcicam, quæ
Ecclesijs & politijs nostris excidium minatur, custo-
di nos à venenatis contagijs & fac nos omnes
vasa misericordiae & organa salutaria
Ecclesiae & Reipub.

Amen.



Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.





14. Sep. 1983











